

Sínia de Taurons

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Al sector central del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral.
Emplaçament	Carretera de Súria a Balsareny (BP-4313), al km. 51 camí nord-oest uns 2, 5 km. Al cap d'uns 600 m d'haver superat la masia de les Cots, tencall a la dreta, primer direcció nord i després sud, uns 400 m. A l'altre costat de la riera.
Alçada:	470

Coordenades:

Latitud:	41.88922
Longitud:	1.79801
UTM Est (X):	400281
UTM Nord (Y):	4638175

Classificació

Número de fitxa	08141 - 328
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	La sínia es conserva en bon estat i pot funcionar. L'entorn es troba abandonat.
Protecció	Inexistent
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08140A009000200000II
Fitxes associades:	
<u>Taurons (Sant Cugat del Racó)</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana

Descripció

Sínia (localment anomenada vògit) de tracció animal, probablement de principis del segle XX, del tipus conegut com a sínia de catúfols. És un dels pocs exemples d'aquest model, que era molt utilitzat en temps antics però no en èpoques més recents, com és el cas, de manera que el sistema es va adaptar a un tipus de mecanismes més moderns.

Està emplaçada sobre en una plataforma circular continguda per pedres, vora la riera de Sant Cugat, d'on extreu l'aigua. Consta d'un pou rectangular obrat amb maó a l'interior del qual hi ha instal·lat el mecanisme dels catúfols. Els catúfols són una mena de calaixos, en aquest cas de ferro, integrats en una cadena rotatòria de manera que recullen l'aigua de la part fonda i l'eleven per abocar-la, quan fan el gir, a un conducte. Al costat hi ha un mecanisme amb engranatges connectat amb la barra horitzontal (braçol), on anava fermat l'animal que donava voltes a l'entorn. Mitjançant l'engrenatge el moviment rotatori horitzontal activat per l'animal es transforma en vertical per tal de fer moure la cadena de catúfols. L'aigua sortia per un lateral i d'aquí es canalitzava cap als horts que hi havia al costat del camí.

Cal remarcar que aquesta sínia ha conservat el seu mecanisme en perfectes condicions i encara pot funcionar. A pocs metres a l'altre costat de la riera hi ha una bassa o viver parcialment excavat a la roca, la qual actualment es troba coberta de terra. Sembla que també rebia l'aigua de la sínia, canalitzada a través d'un tub, tot i que dins la bassa també hi neix aigua.

Observacions:

Altres denominacions: Vògit de Taurons. Vògit o bògit és un nom popular que, a la zona de Cardona i Solsona entre d'altres, es refereix a una sínia.

Informació de Jaume Obradors, que ens ha proporcionat també la fotografia de l'any 2017 on es veu la sínia en funcionament.

Història

Aquesta sínia pertany a la propietat de la masia de Taurons, que es troba uns 240 m al nord-est. Per la seva tipologia mecànica deu ser obra de començaments del segle XX, tot i que, com ja hem dit, adapta una tecnologia molt arcaica, associada habitualment a les sínies introduïdes pels àrabs i de tradició medieval, en les quals els catúfols eren de ceràmica. Al segle XIX les sínies més habituals encara eren les de catúfols, però a principis del XX es van anar substituint per les anomenades sínies de taps, que corresponen a la majoria de les que s'han conservat. Aquestes funcionaven mitjançant una cadena que, amb un mecanisme de dos taps de goma, bombejava l'aigua cap a un tub de ferro. Més tard es van imposar encara les sínies de pistons, activades mitjançant bieles que bombaven l'aigua. Tots aquests tipus eren activats amb tracció animal.

Aquesta sínia la va fer construir a principis del segle XX l'amo de Taurons, que era Ramon Juncadella Comasòlibes. Fou un indiano i d'ell s'explicaven moltes anècdotes. La seva biografia, envoltada d'elements llegendaris de vegades no del tot reals, la recull Maria Estruch en el seu blog. El cert és que va marxar a fer les Amèriques i a Cuba treballà un temps en el negoci dels destil·lats. Un cop retornat a Navàs era propietari de la masia de Taurons, on hi féu instal·lar tota mena de ginyes tecnològics, com ara la sínia de Taurons.

Amb els anys Ramon es convertí en una persona respectada. També es diu que s'havia casat tres vegades, però morí sense descendència, justament quinze dies abans d'esclatar la guerra civil.

Recentment la sínia de Taurons s'ha netejat i recuperat amb motiu d'una de les Arrossades populars que s'organitzen a Castelladral des de fa uns anys. En diverses ocasions la sínia es va fer funcionar amb un cavall i tot. S'hi van haver de fer alguns arranjaments, com el canvi de l'eix horitzontal o braçol.

Entorn d'agost de 2021 el viver fou terraplenat perquè s'hi van trobar uns cabirols morts.

Bibliografia

ESTRUCH, Maria. "L'amo de Taurons que va fer les Amèriques", *Arrels* (blog d'interent).

ESTRUCH, Maria. "Fer el vògit al segle XXI", *Arrels* (blog d'interent).

Enllaços d'interès:

[Blog de Maria Estruch \(2013\)](#)

